

Anadolu Din ve İnançları Platformu / Kültürel Mirasımızı Sırtlayanlar / Bölüm 18

Büke Uras ile Balyanlar Üzerine

KONULAR: Koleksiyonculuktan Mimarlık Tarihçiliğine, Balyanlar Kitabının Doğuşu, Balyan Aile Arşivi'nin Önemi, 20. Yüzyılda Balyan Mimarlığına Yönelik Önyargılar, Sarkis Balyan: Modern Osmanlı Mimarı

Nükhet Everi: Anadolu Din ve İnançları Platformu için yaptığımız kültürel mirasımızı sırtlananlar söyleşilerinde bugün Büke Uras'la birlikteyiz. Büke Uras yüksek mimar, mimarlık tarihçisi ve yazar. Kendisiyle Balyanlar kitabını konuşacağız. Büke, merhaba, size tanıyabilir miyiz?

Büke Uras: Davet ettiğiniz için teşekkür ederim. Yüksek mimar ve mimarlık tarihçisiyim. Roma'da La Sapienza Üniversitesi'nde mimarlık okudum ve uzun yıllar mimarlık kariyerimi New York-İstanbul arasında devam ettirdim. Şu anda Paris'te yaşıyorum ve mimarlık kariyerime devam ediyorum. Mimarlık tarihine olan ilgim, Osmanlı mimari çizim ve belge koleksiyonculuğuyla başladı. Koleksiyonumdan yola çıkarak makaleler yazmaya başladım ve bu beni mimarlık tarihçiliğine yönlendirdi. İlk sergim 2013'te İstanbul Araştırmaları Enstitüsü'nde açtığım Eduardo Denari sergisiydi. İkinci sergimi ise 2017'de Nazımiyaver Yenil üzerine yaptım.

Nükhet Everi: Çok ilginç bir yolculuk olmuş. Mimarlık tarihine olan ilginiz nasıl başladı?

Büke Uras: Mimarlık tarihine olan ilgim, Osmanlı dönemi mimari çizim ve belgelerine olan merakımla başladı. Özellikle Balyan ailesinin eserlerine olan ilgim, bu alanda daha derinlemesine araştırmalar yapmamı sağladı. Bu aile, Osmanlı mimarlığında çok önemli bir yere sahip. Koleksiyonumda yer alan çizim ve belgeler, bana bu konuda daha fazla bilgi edinme ve makaleler yazma fırsatı verdi. Bu da zamanla mimarlık tarihçiliğine yönelmemi sağladı.

Nükhet Everi: Şimdi Balyanlar kitabınıza geçelim. Bu projeye nasıl başladınız? Kitabın doğuş hikayesini anlatır mısınız?

Büke Uras: Balyanlar kitabı fikri bana Hay Car Derneği tarafından teklif edildi. Dernek, Balyanlar hakkında yeni ve kapsamlı bir kitabın yazılması gerektiğini düşündü ve bana bu projeyi teklif etti. Bu süreçte, Arsen Yarman ve Kevork Özkaragöz'ün büyük desteğini aldım. Araştırma süreci oldukça yoğundu. 2014 yılında, Balyan Aile Arşivi'nin Ermenistan'da bir devlet kurumuna bağışlanması, çalışmalarımız için önemli bir kaynak sağladı. Bu arşiv sayesinde, Balyan ailesinin mimarlık anlayışını ve inşa ettikleri yapıları daha derinlemesine inceleme fırsatı bulduk.

Nükhet Everi: Bu arşivde neler buldunuz? Araştırmalarınız sırasında hangi yeni bilgilere ulaştınız?

Büke Uras: Arşivde, Balyan ailesinin yaptığı birçok yapının orijinal çizimlerini ve belgelerini bulduk. Bu belgeler, yapıların tasarım süreçlerini ve alternatif projelerini görmemizi sağladı. Ayrıca, Balyan ailesinin Osmanlı dönemindeki mimari anlayışını ve yenilikçi yaklaşımlarını daha iyi anlamamıza yardımcı oldu. Bu arşiv, Balyanların mimari mirasının ne kadar değerli olduğunu bir kez daha ortaya koydu.

Nükhet Everi: Balyan ailesinin mimarlık anlayışı nasıldı? Onları diğer mimarlardan ayıran özellikler nelerdir?

Büke Uras: Balyan ailesi, Osmanlı mimarlığında önemli yenilikler getirmiştir. Onların mimarlık anlayışı, geleneksel Osmanlı mimarisi ile Batı mimarisini birleştiren bir yapıya sahipti. Bu sayede, birçok önemli yapı inşa etmişlerdir. Balyanlar, sadece yapılarının estetik görünümü ile değil, aynı zamanda fonksiyonelliği ve dayanıklılığı ile de dikkat çekmişlerdir. Örneğin, Dolmabahçe Sarayı ve Ortaköy Camii gibi eserler, onların ne kadar yetenekli ve yenilikçi olduğunu gösterir.

Nükhet Everi: Balyan ailesinin yapıları, Osmanlı mimarisine nasıl bir katkı sağladı?

Büke Uras: Balyan ailesi, Osmanlı mimarisine büyük katkılar sağlamıştır. Onların yaptığı yapılar, Osmanlı mimarisine yeni bir soluk getirmiştir. Batı mimarisi ile Osmanlı mimarisini birleştirerek, birçok önemli eser yaratmışlardır. Bu eserler, sadece dönemin değil, aynı zamanda günümüzün de önemli mimari yapıları arasında yer almaktadır. Balyan ailesinin mimarlık anlayışı, Osmanlı mimarisine yenilikçi bir bakış açısı kazandırmış ve bu miras günümüzde de değerini korumaktadır.

Nükhet Everi: Kitabınızın yazım süreci nasıl geçti? Nevzat Sayın kitabınız hakkında çok etkileyici bir yorum yapmış.

Büke Uras: Kitabın yazım süreci oldukça yoğun ve titiz geçti. Balyan ailesi hakkında daha önce yazılmış olan eserleri inceledik ve arşivlerdeki belgeleri detaylı bir şekilde araştırdık. Nevzat Sayın'ın yorumu gerçekten çok değerli. Kendisi kitabın mimari üslupların ötesinde, tarihi ve sosyal figürleri de anlattığını belirtmiş. Bu bizim için çok önemliydi çünkü Balyanların sadece mimari eserleri değil, aynı zamanda tarihî ve sosyal bağlamdaki etkilerini de anlatmak istedik. Bu açıdan, Nevzat Sayın'ın yorumu bizim için büyük bir onur.

Nükhet Everi: Balyan ailesi, özellikle 20. yüzyılda bazı önyargılarla karşılaştı. Bu önyargılar hakkında ne düşünüyorsunuz?

Büke Uras: Evet, maalesef Balyan ailesi 20. yüzyıl boyunca birçok önyargıyla karşılaştı. Modernizmin etkisiyle, tarihselcilikten beslenen mimari yapılar eleştirilmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun 19. yüzyıldaki gerileme dönemi ve Cumhuriyet dönemi politikaları da bu önyargılara katkıda bulunmuştur. Ancak günümüzde bu önyargılar azalmış durumda ve Balyanların hak ettiği değeri bulması için çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Nükhet Everi: Balyan ailesinde size özel olarak ilham veren bir mimar var mı?

Büke Uras: Kesinlikle Sarkis Balyan. Balyan Arşivi dediğimiz aslında Sarkis Balyan'ın kişisel arşividir. Sarkis Balyan, 19. yüzyılda anonim kalfa konumundan modern mimar kimliğine geçişi gerçekleştiren önemli isimlerden biridir. Görünürlüğü ve modernliği ile dikkat çeker. Portresini yaptıran ilk Osmanlı mimarlarından biridir ve bu da onun modernliğini ve kendine güvenini gösterir. Ayrıca, Sarkis Balyan'ın eserleri, Osmanlı mimarisine getirdiği yeniliklerle de öne çıkar. Onun yaptığı yapılar, Osmanlı mimarisine yeni bir soluk getirmiştir.

Nükhet Everi: Kültürel mirasın korunması konusunda toplumda farkındalık yaratmak için neler yapılmalı?

Büke Uras: Kültürel mirasın korunması için toplumda farkındalık yaratmak çok önemli. Bunun için öncelikle eğitim sistemine kültürel miras konularını daha fazla dahil etmeliyiz. Okullarda öğrencilere tarihi ve kültürel değerlerin önemi anlatılmalı. Ayrıca, yerel halkın da bu konuda bilinçlenmesi gerekiyor. Ani gibi önemli kültürel miras alanlarında düzenlenecek etkinlikler ve turlar, halkın bu mirasın değerini anlamasına yardımcı olabilir. Medya ve sosyal medya da bu konuda önemli bir rol oynayabilir. Kültürel mirasın korunması sadece uzmanların değil, herkesin sorumluluğudur.

Nükhet Everi: Gelecek planlarınız nelerdir? Ani'deki çalışmalarınızı nasıl sürdüreceksiniz?

Büke Uras: Gelecek planlarımız arasında Ani'deki yapıların depremselliklerini araştırmak, koruma çatılarının altındaki yapıların kurumasını sağlamak ve yapıların üç boyutlu verilerini kullanarak yeni analizler yapmak var. Ayrıca, Ani'deki tüm yapıların kimlik kartlarını oluşturarak UNESCO'ya sunmayı planlıyoruz. Bu kimlik kartları, yapıların tarihi, mimari özellikleri ve restorasyon süreçleri hakkında detaylı bilgi içerecek. Ayrıca, Ani'de düzenli arkeolojik kazılar ve araştırmalar yaparak kentin tarihî dokusunu daha iyi anlamayı hedefliyoruz.